

Izhajajo vsako jutro.

Veljajo do konca leta 1918 20 K.

Za četrt leta K 10.—

Mesečno K 3.50.

Posamezna številka 20 v.

Oglasi po dogovoru.

NOVICE

Uredništvo in upravnništvo je v
„Zadružni tiskarni“, Dunajska
cesta št. 7.

Telefona št. 180.

Uredništvo je strankam na razpo-
lago od 6—7. ure zvečer.

Št. 60.

V Ljubljani, sreda dne 11. septembra 1918.

Leto I.

Avstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 10. septembra. (K. u.) Uradno.

Na številnih mestih italijanske fronte je ozi-
velo na obeh straneh poizvedovalno delovanje.

Šef. gen. štaba.

Italijansko vojno poročilo.

9. septembra.

Vojni poročevalski stan javlja od 9. t. m.:
Na gorski fronti so bili včeraj majhni boji. Se-
verno od Chiase je odbila naša patrulja sovražno
stražo in pobrala njeno orožje. Med Gardskim
jezerom in lagarinsko dolino artiljerijski boj. V
Vallars nas je hotel sovražnik presenetiti, pa smo
preprečili že prvi poskus iz artiljerije in z nasko-
kovanimi oddelki, ki so sovražnika zasledovali
in mu prizadejali hude izgube.

V gorovju Grappa smo številne izvidne od-
delke pregnali z inanterijskim ognjem.

Italijanska politika.

Chiasso, 9. septembra. „Agenzia Stefani“
prinaša iz Rima sledeče sporočilo, kojega kome-
ntiranje je, kakor pripominja „Corriere dela sera“,
laška cenzura popolnoma prepovedala: Ministrski
svet je imel včeraj dolgo, važno sejo. V parla-
mentarnih krogih, kjer seveda zasledujejo take
seje z veliko pozornostjo, zatrjujejo mnoge dobro
informirane osebe, da so se člani kabineta baje
sporazumeli v točkah dnevnega reda. V parla-
mentarnih krogih se smatra tudi kot gotovo, da
lahko pride ob prihodnji otvoritvi poslanske zbor-
nice in morda še prej do avtorizirane izjave, ki
potrjuje in posebno poudarja popolno identiteto
vidikov italijanske vlade in aliranih kabinetov v
vseh točkah vojne politike. Nadalje se pristavlja,
da se pripravljajo važne reforme in da jih bodo
bržčas celo natančneje določili, naj se popolnoma
koordinirajo oni resorti, ki so velikega pomena
za gospodarstvo italijanske vojne, da se doseže
tolikanj večja enotnost in intenzivnost v nacio-
nalni vojni industriji.

Italija in avstrijske narodnosti.

Lugano, 10. septembra. „Epoca“ pravi, da
se je zadnji ministrski svet pečal v prvi vrsti z
avstrijskim narodnostnim problemom. Do gotovih
sklepov pa ni prišlo.

Laška zbornica.

Chiasso, 9. septembra. „Tribuna“ javlja, da
se sestane laška zbornica 24. ali 25. septembra.

Laška meja zaprta.

Chiasso, 10. septembra. Laška meja je zo-
pet zaprta.

Nemško vojno poročilo.

Hindenburgova fronta (21. marca 1918) na ne-
katerih mestih prekoračena, drugod še ne
dosežena.

Berolin, 10. septembra. (K. u.) Uradno.

Pri delnih napadih sovražnika severno Mer-
kema in severovzhodno Yperna so ostali manjši
odseki jarkov v njegovih rokah.

Na obeh straneh ceste Peronne—Cambrai
je sovražnik nadaljeval svoje napade. Njih glavni
sunek je meril proti Gouzeaucourt in Epechy.
Sovražnik je bil zavrnjen. Tudi iz gozda Havrin-
court in južno ceste Peronne—Cambrai zvečer
izvedeni napadi nasprotnika so se izjalovili.

Delni napadi v gozdu Holnon (jugovzhodno
Vermande) in ob cesti Ham—St. Quentin.

Naše prednje čete, ki smo jih predzadnjo
noč vzeli nazaj od kanala Crozat, so bile včeraj
zahodno črte Essigny—Vendeuil v stiku le s
slabimi sovražnimi poizvedovalnimi oddelki.

Delni boji južno Oise, topniško delovanje
severno Ailette.

Med Ailette in Aisno je dobil artiljerijski
boj proti poldnevu zopet večjo moč. Silni, do
večera večkrat ponovljeni napadi sovražnika so
se izjalovili. Braniboški grenadirji so se pri njih
zavrnili posebno odlikovali.

Med Aisno in Veslo smo zavrnili sunke
Francozov. Lastna uspešna podjetja vzhodno
Reimsa, jugovzhodno Paroy (ob lotaringijski fronti)
in ob Dollerju.

Večerno poročilo.

Berolin, 10. septembra. (K. u.) Uradno.

Južno ceste Peronne—Cambrai smo ponovne
napade Angležev in na obeh straneh ceste
Cham—St. Quentin delne napade Francozov za-
vrnili.

von Ludendorff.

Podvodna vojska.

Berolin, 10. septembra. (Uradno.) V Sredo-
zemskem morju smo potopili 17.000 ton. En
podvodnik je udril v pristanišče Stavros in tam
torpediral parnik tipa „Juno“ (5700 ton).

Šef admir. štaba.

„Začetek konca nemškega militarizma“.

Stockholm, 9. septembra. V neki brzojavki
na Orlanda izjavlja Lloyd George, da se je od
zadnjega vrhovnega vojnega posveta antante vo-
jaški položaj znatno izboljšal spriču Fochevih
uspehov. Prepričan je, da pomenijo dosednji
uspehi alirancev na zahodu začetek konca nem-
škega militarizma.

Basel, 10. sept. Antanta namerava raztegniti
svoje napade. Napadala bo tudi med rekama
Maas in Mosel.

Kodanj, 10. sept. Weckly Dispath priznava
nauspeli Angležev na zapadni fronti in pravi, da
v visokostojen angleških krogih tega ne taje.
List pravi, da maršal Haig nemara kmalu zaprosi
za odpust.

London, 9. septembra. Francozi stoje štiri
milje pred St. Quentinom.

Nemške izgube v zadnji ofenzivi.

Berlin, 9. septembra. Francosko časopisje
poroča, da je bilo od 18. julija do konca avgusta
od ententnih armad vjetih 150.000 Nemcev in
vpljenih nad 2000 topov. Poučeni krogi izjav-
ljajo, da so te navedbe pretirane.

Francoske rezerve so izčrpane.

Curlih, 10. septembra. „Humanité“ javlja,
da so francoske rezerve izčrpane in da se da
ofenziva nadaljevati samo še z ameriškiimi re-
zervami.

Amerikanska svoboda.

Stockholm, 10. sept. Aftonbladet javlja iz
New Yorka, da je vlada sklenila pozvati vse v
Ameriki živeče inozemce in jih v taboriščih iz-
vežbati za posebne legije tujcev.

Samosvojni socijalisti.

Geneva, 10. septembra. „Populaire“ piše,
da morajo socijalisti varovati svojo neodvisnost
in se ne smejo podvreči Wilsonu kot vesoljnemu
gospodu in voditelju. Niti Wilson niti Lansdovne
niti papež jim ne sme biti voditelji. Socijalisti so
za internacionalni socijalizem.

Lord Milner za hitro pomoč.

London, 9. septembra. Neki ameriški do-
pisnik je opozoril lorda Milnerja, da prevladuje
po sedanji zmagi na zapadu v Ameriki mnenje,
da ni treba sedaj pošiljati novih čet v Evropo s
tako mrzlično naglico. Milner je nato odgovoril:
Mi ne bomo vojske dobili, če bomo v svojih na-
porih opešali. Ameriška pomoč je res ogromna,
ampak odločilna more biti šele tedaj, če se združi
z evropskimi silami, sama zase pa ne bo odločila.
Mi ne smemo pustiti sovražnika v miru, da se
ne oddahne.

Masaryk.

Bern, 10. sept. „Naw York United Press“
javlja, da odpotuje Masaryk v Evropo, da zbere
vsn čehoslovaške čete in jih zedini. Čehoslovaš-
ki narodni svet pa ostane v Washingtonu.

Grška in antanta.

Berolin, 10. septembra. „Times“ javljajo,
da se je Grška pridružila londonski pogodbi in
ne sklene separatnega miru.

*

Gerard Wilsonov naslednik.

„Daily News“ trdi, da bo, če Wilson ne bo
tretjič kandidiral za mesto predsednika Združenih
držav, najbrže izvoljen za njegovega naslednika
bivši ameriški veleposlanik v Berlinu, Gerard.

Grof Czernin za mir.

V nedeljski „Preši“ je priobčil grof Czernin
daljši članek, katerega lahko smatramo kot za-
četek politične ofenzive v monarhiji. Članek je
predolg, da bi ga mogli prinesiti v celoti, zato
povzemamo iz njega samo najvažnejše misli.

„Že pred enim letom sem kot minister po-
udarjal potrebo, da bo treba po vojni oborože-
vanje omejiti, a dosegel s svojim govorom nisem
ničesar, ker so sovražniki smatrali moj govor za
hinavsko past, prijatelji pa za utopijo. Upanje na
„Siegfrieden“ je preteklo jesen prevladovalo —
pri nas še ne tako kakor v Nemčiji — in mnogo
merodajnih činiteljev osrednjih sil takrat ni ho-
telo nič slišati o kompromisu. Danes pa kaže
mnogo znakov na to, da se pripravlja preobrat
v mišljenju merodajnih krogov. Izborni govor dr.
Solfv nam dokazuje, da bo ta vojna rodila nov
svetovni red in da bo treba iskati garancij za
mir ne v pomnoženem oboroževanju, ampak v
mednarodnih dogovorih. Kdor pozna berlinske
razmere, ta ve, da dr. Solf ne bi bil mogel tako
govoriti, če ne bi bili tudi drugi politično mero-
dajni krogi istega naziranja. Solfvov govor sicer
ni našel v Angliji in v Ameriki zaželjenega odmeva;
to pa za to ne, ker hodijo antantni državniki ista
pota kakor mi, samo v nasprotni smeri. Če na-
preduje naša fronta, govorimo mi o „trdem miru“,
če napredujejo sovražniki, so zopet ti proti vsa-
kemu kompromisu. Sedaj je sovražna stran pijana
zmage in si domišlja, da bodo našo fronto pro-
drili. Razočaranje bo pa prišlo tako gotovo, kakor
gotovo vsak večer sonce zahaja. Takrat pa ne
smemo zopet zapustiti pota sporazuma, in če se
bomo vrteli v tem krogu tako dolgo, dokler ne
bomo poginili vsi, mi in sovražniki.

Leta 1918. je izdal Grey knjižico z naslo-
vom „Liga narodov“. Knjižica je pisana zelo
spretno in je silno razširjena. Ali pisatelj res sam
vse verjame, kar je napisal, ali pa če ne verjame,
je to vse eno — glavno je, da prisegajo danes
vsi Angleži na vodilno misel te knjižice, in ta je,
da miru ne bo poprej, dokler se Nemčija ne od-
loči iskati sredstev in potov, da nadomesti vo-
jaško moč z razsodišči.

Tako misli tudi večina nemškega ljudstva.
Le skromna manjšina v Nemčiji misli drugače.
Ta manjšina imenuje vsak sporazumen mir mir
odpovedi. Čemu se pa naj odpovemo? Odpo-
vemo se lahko svetovnemu gospodstvu, odpo-
vemo se revanšni vojski, odpovemo se zatiranju
drugih — temu se lahko odpovemo — nikakor
pa ne lastnemu svobodnemu razvoju! Če pride
s fronte vojak, ki zahteva boj do skrajnosti, se
takemu junaku odkrijem; če pa junak iz zaledja
ki nikdar ni slišal žvižganja krogelj, ki vojske
sploh ne čuti, če torej tak človek piše krvopojne
članke v časnikih, če tak človek noče sporazuma
in zahteva vedno večje žrtve od — drugih, po-
tem pa za tak subjekt nimam besede! Ti ljudje
pa še niso Nemčija! Pravi Nemci hočejo časten
mir, ne hlepe po svetovnem gospodstvu in nočejo
zatiranja drugih narodov!

Misel na nov svetovni red, na zvezo držav
vsega sveta z razsodiščem in razoroženjem do-
zoreva. Vprašanje je le, če ne dozoreva tako po-
čas, da bo cela Evropa z vso svojo kulturo in
civilizacijo uničena, predno dozori. Treba je to-
rej misliti na korake da dozoričev pospešimo.
Zato bi moral odmevati klic od Donave po ce-
lem svetu: Vzdrnite se! Vzdrnite se iz hudih
krvavih sanj in ustvarjajte novo boljšo bodočnost.
Prišel bo dan, ko bodo ponavljali te klice mili-
joni.

Tako grof Czernin, nemško-madžarski grof.
Misli, katere je izrekel, so lepe in pametne. V
življenju je pa mnogokrat tako, da se ne vpraša
samo, kaj kdo govori, ampak tudi kdo govori.
Tudi naši nasprotniki se bodo tako vprašali. Ka-
dar bodo pa iskali odgovor na to vprašanje, bo-
do nekoliko prebrskali njegovo politično preteklost.
V preteklosti njegovi pa bodo kmalu našli črno
piko. Tisto piko si je dal g. grof sam, in sicer
takrat, ko se je kot minister zavzemal za nemško-
mažarski krog v monarhiji. Z njegovim tedanjim
naštopom se čudno ujemajo besede, „da Nemci
nočejo zatirati drugih narodov.“

Ni dvoma, da velja tudi o Czerninu isto,
kar pravi on sam o Solfu, da namreč ne bi bil
mogel govoriti tako, če se ne bi skladali z njim
merodajni krogi. Ti merodajni krogi bi bili pa
po našem mnenju napravili mnogo boljše, če bi
bili izbrali koga drugega za svojega mirovnega
glasnika kakor Czernina. Kaj so Czernini ali pa
Andrassyi itd.? Ti ljudje so politično tako pro-
nonsirani, da že njihove osebnosti vzbujajo sum
in nezaupanje. Ali res ni v celi monarhiji mož,
ki veljajo kot nepristranski? Po naši sodbi bi
opravil n. pr. en Hohenlohe več nego deset Czer-
ninov in Shekov.

Jako interesantno je tudi, kar pripoveduje
Czernin o „merodajnih krogih“, ki so pred enim
letom preprečili mirovna pogajanja. Merodajni
krogi so na Nemškem: kancler — ta je bil za
mir; državni zbor — je bil tudi za mir; cesar
— o kroni se ne debatira; kdo je torej preprečil
mirovna pogajanja? Ali obstoji v Nemčiji res vse-
nemško-vojaška stranka, ki vse obvladuje: kan-
clerja in državni zbor, ali ne?

Czernin pravi da obstoji. Tega niso vodilni
državniki vedno priznali. Čutili so sicer silno težo
vsenemšva, a upreti se mu niso upali. Czernin
je sedaj odkrito priznal, da taka struja obstoji in
vsaj to dobro mu moramo prišteti, da ji enkrat
s to katerijo pošteno obračunal, čeprav je prej
kot minister ni bil ravno nenaklonjen, vsaj pri
nas ne. Iz Svala je postal Pavel in mogoče do-
živimo še čudež, da bo iz Czernina postal Černin.
Vojska dela čudeže: Czernin imenuje vsenemšo
„eksemplarje“! Kdo ve, čen ne bi bili mi izdatno
bližje miru, če bi bil govoril gospod grof tako
pred enim letom.

Mirovna izjava grofa Burlana. Izjava nemške- ga veleposlanika grofa Wedla o poglobitvi zveze med Avstroogrsko in Nemčijo.

Na sprejemnem večeru, ki ga je priredilo
dunajsko časnikarsko društvo „Concordia“ na
čast zastopnikom časopisja iz Nemčije se je za-
hvalil zunanji minister grof Burian, ki se je ude-
ležil večera, v daljšem govoru, na katerega se
še povrtnemo.

Danes omenjamo le nakratko, kar je po-
udarjal Burian, namreč pomen in uspehe zvez-
nega časopisja v vojni, posebno pa priznalo
omenjal delo nemškega in nemško-avstrijskega
časopisja za poglobitev zvezne misli ter lojalno
presojanje slednjega o avstroogrskih razmerah.
Nato je govoril o zunanji politiki, kar je naj-
važnejše.

Za Burianom je imel kratek nagovor tudi
nemški veleposlanik na Dunaju grof Wedel, ki
je izrazil željo, naj bi se harmoničnemu, zaup-
nemu skupnemu delovanju diplomatov in časni-
karstva posrečilo poglobiti in spopolniti staro
preizkušeno prijateljstvo med Avstro-Ogrsko in
Nemčijo.

Krvava Rusija.

Splošni veliki teror.

Helsingfors, 10. septembra. Komisar za
notranje zadeve Petrovski je izdal okrožnico, ki
naznanja začetek splošnega terora.

Helsingfors, 10. septembra. Komisarijat za
pobijanje protirevolucije je uredil poseben odde-
lek za organizacijo velikega terora.

Moskva, 10. septembra. Na telegram fran-
coskega ministra za zunanje zadeve, ki zahteva,
da ruska vlada izpusti zaprte inozemce, javlja
Čičerin, da hoče izgnati vse tujce. Med temi je
tudi pet tisoč Francozov.

Moskva, 9. septembra. Vsled dekreta, da
je treba teror postaviti proti terorju, so v Moskvi
pobili nad 2000 oseb, v Petrogradu baje še več.
Iz province prihajajo telegrami, ki lakonično jav-
ljajo: Nižnji Novgorod se trese — ali pa: v Tuli
se ne šalimo. — Časopisi odobravajo nastop
sovjetske vlade proti antantnim diplomatom, ka-
terih ni treba smatrati eksteritorialnim, ker antanta
ni priznala boljševiške vlade. Iz angleških groženj
se listi norčujejo.

Petrograd, 10. septembra. Diplomatski za-
stopniki nevtralnih držav so imeli posvetovanje,
kojemu so bili pritegnili tudi nemškega general-
nega konzula in avstro-ogrskega konzula. Izjavili
so se za ustavitev terora in moritev v imenu
humanitete.

Berolin, 10. septembra. Dočim so vodilna
nemška mesta doslej vedno izjavljala, da se ne
kanijo vmešavati v notranje ruske zadeve, pravi
sedaj glasilo centra „Germania“, da Nemčija
ne more gledati, da gazijo sovjeti kakor Robes-
pierre v mlakah krvi. List pravi, da ni ravno
treba, da bi se Nemčija smatrala v boljševiki
solidarno.

Curlih, 10. septembra. „La Bataille“ javlja
proti trditvi oficijozne Amerike, da so amerikanski
delavci hudi nasprotniki vposeganja antante v
Rusijo. List trdi, da so v Ameriki na delu sile,
proti katerim se je Wilson izkazal nesposobnim.
Njega je podrl tok dogodkov. Za socijaliste je
Wilson le sumljiv buržoa.

Politika levih socijalnih revolucionarjev.

Kodanj, 9. septembra. „Izvestija“ vedo po-
ročati o preobratu levih socijalnih revolucionar-
jev v toliko, da se opažajo znaki zblizanja z
boljševiki. Saratovski osrednji komite levih soci-
jalnih revolucionarjev je napravil sklep v prid
trajnemu miru z osrednjimi silami.

General Horvat se bliža boljševikom?

Kodanj, 9. septembra. Po poročilu „Timesa“
je general Horvat, „diktator“ Sibirije, izjavil an-
tanti, da nadaljuje svoja pogajanja z boljševiki.

Antantni diplomati v Arhangelskem.

Ženeva, 9. septembra. „Tempsu“ se poroča
iz Arhangelskega, da so se tamkaj nastanili an-
tantni diplomate, ki so zapustili Rusijo, in sicer:
Veleposlaniki Francije, Amerike, Italije in Japone-
ske: Noulens, Francis, della Torretta in Marume;
poslaniki Srbije, Brazilije in Kitajske: Spalajko-
vič, Vialla in Čeng, ter angleški poslovodja
Lindloy.

Angleški general na Murmanskem — napaden.

Stockholm, 9. septembra. Londonski listi
potrjujejo bombni atentat na poveljnika angleških
čet na Murmanskem, generala Fossella.

Iz domačih listov.

„Slovenec“ je pričel prinašati članek o Tay-
lorjevem delavnem sistemu; ta metoda delavca
najbolj izrabl.

„Naprej“ ima članek o predpogojih za mir,
katerega zaključuje takole: „Prepričati moramo
narode, da ni res, da sta dva vojaška monarha
trajna ovira novemu demokratičnemu pravu v
Evropi. Doslej so bili vsi poizkusi za mir naslov-
ljeni na mogočnejše sporazuma. Ta pot je pa na-
pačna. Le mirovna akcija prepojena s čutili pra-
vice, ki bo blagodejno vplivala na narode, more
dovesti do miru. Preklinjati državniške sporazuma
ne pomagajo nič, pridobiti pa moramo narode
sporazuma, da se ti dvignejo proti vojni besnosti
in zahtevajo odločno mir. To se pa more le zgo-
diti, če osrednje države opuste politiko minulosti
doma in na zunaj in priznajo demokratično in
pravno politiko brez pridržka. To je edina pot k
miru.

„Slovenski Narod“ pravi o Burianovem
govoru:

O vsebini Burianovih izjavanj smemo reči,
da ne prezirajo popolnoma dejanskega položaja
in tvorijo morda uvod k nadaljnjim važnim ko-
rakom. Zdi se, da pričena nova faza mirovne
akcije in čakati je treba, kakšen odmev najde
Burianovo vabilo k direktnim razgovorom o miru.
Zunanji minister sam se ne vda iz prevelikim
nadam. To je po našem mnenju že radi tega
upravičeno, ker manjka njegovim izvajanjem
močna rezonanca parlamentarnega zbora.

V drugem članku se peča dr. V. K. z N. S.
in njegovimi gospodarskimi nalogami za prehodno
dobo in zaključuje: Narodni Svet mora vsekako
iskati pota, da pridobi na mednarodnem trgu za-
upanje v jugoslovansko gospodarsko moč in nam

pridobi kredit s čemur bode spojena rešitev iz gospodarske katastrofe, ki jo ima v mislih vaš članek. Ena pot, ki nas more voditi k temu cilju, je konsolidacija vseh jugoslovanskih denarnih zavodov, zlasti pred vsem popolna koncentracija zadružništva. V tem že sklenjenem ukrepu naj Narodni Svet vsako podpira.

Po domovini.

Delegacije se sestanejo sredi septembra?
Vnanji minister grof Burian se je izrazil načelniku finančnega odseka avstrijske delegacije poslancu Langenhanu, da želi brž ko mogoče priti pred delegacije; upa, da bo to mogoče drugo polovico septembra. Ako pa bo sklicanje delegacij oviralo zasedanje parlamenta ali kaj drugega, bo natančno informiral delegate, posebno člane zunanje-političnega odseka zaupno o aktualnih vprašanjih vnanje politike.

Poljedelski minister ostane. Vesti, ki so krožile v dunajskih parlamentarnih krogih, da namerava poljedelski minister grof Silva Tarouca odstopiti radi odkritij v odseku za obnovitev po vojski poškodovanih krajev, še preden se skliče parlament, so neresnične. Če pa so odkritja, na podlagi kojih naj je zapravilo poljedelsko ministrstvo v upravi galških državnih gozdov do 1 in pol milijarda kron, resnična, potem ni pričakovati samo odstopa poljedelskega ministra, ampak tudi ministrska obtožba.

Obračun z Ysenemci. Na drugem mestu poročamo, kako se je grof Czernin obregel ob vsenemško kričanje in vojno hujskarijo. Tudi v Nemčiji jih brca, kdor jih more. V „Berliner Tageblattu“ polemizira proti vsenemškemu baronu Vietinghoffu dr. Thimme: „Naravnost nerazumljivo mi je, kako si upajo vsenemci tajiti dejstvo, da so po vojski kar hrepeli. Dokazov za vsenemško voljo in željo po vojski je na tucete. Zadnjič je na vsenemškem zborovanju podpredsednik Vseneške Zveze sam odkrito priznal: da, mi vsenemci smo trikrat svetovali na vojno, leta 1905 proti Francozom, leta 1911 proti Francozom in Angležem in leta 1912 proti celi antanti in leta 1914 smo želeli vojno, ker smo jo smatrali za potrebno z ozirom na smer, v kateri se je razvijalo nemško ljudstvo (socijalna demokracija op. ured.). Zato vprašam javno: ali se upate tajiti, da so vsenemci po vojski kar koprneli, ker so videli v nji „pomlajenje“? Razumem, da je danes to priznanje težko. Nemško ljudstvo se danes ne veseli vojske in se je ni nikdar veselilo. Veselila se je samo peščica vsenemcev. Danes združuje nemško ljudstvo nad vojno, čeprav je odločeno v obrambi vztrajati, in nihče ne verjame več na „pomlajenje“. Kolikor bolj raste želja po miru, toliko bolj se obrača in se bo po miru še bolj obračalo nemško ljudstvo z veliko nevoljo od onih, ki so 10 let vojsko zahtevali in ki so krivi vsega vojnega gorja. — Dr. Thimmeju bi bilo svetovati, naj nikdar v svojem življenju ne pride v Gradec!

Tržaški onorevoli okrog „Ednosti“ so hudi, silno hudi, tako da se jim kar gnusi. Gnusi se jim, če pišejo „Novice“, da hočemo Slovenci ostati v monarhiji. Gnusi se jim, če pravimo, da si hočemo v monarhiji ustavnim putem izvojevati svoje pravice. Gnusi se jim, če pravimo, da se ne damo preslepiti lepim laškim besedam, ki nam obetajo zlate gradove, dokler nas rabijo, kadar nas pa ne bo treba več, nam bodo dali pa brco. Gnusi se jim, če pravimo, da bi nas Lahit tlačili, če bi mi prišli pod nje. Naši bralci poznajo ta članek, kjer je to stalo zapisano. Prosimo vse, ki imajo priložnost zato, naj ga pogledajo še enkrat, potem pa naj primerjajo z njim to, kar piše „Ednost“ o njem. Ne rečemo, da se jim naj potem kaj gnusi, ampak naj pomilujejo uredništvo, ki res ne more drugače, ker so trije uredniki menda še vedno bolni; če bi bili zdravi, ne bi prinašali laških člankov vsako nedeljo iz golega — strahu pred Lahit, kar se pa zopet drugim ljudem gnusi. Sicer sta pa gnus in jeza v teh časih dobre stvari in za zdravje potrebni, kar popijeta ves žolč, ki se v brezumnih dneh razliva v želodec. Sicer pa lepa hvala za reklamo za izvelec iz našega članka, ki bo mogoče tudi v Trstu komu odprl poitaljančane oči. Torej a rivederci, signori; pa „Napreja“ nekoliko preberite; že veste, od 5. septembra! Prvi odstavek je jako dober!

Narodni svet za Hrvaško. V Zagrebu se je vršilo zadnje dni več konferenc hrvaško-srbskih politikov za Narodni svet. Peddela so gotova. Narodni svet se v najkrajšem času ustanovi.

Razširjanje vznemirljivih vestí. Ogrski notranji minister pozivlja ogrske občine, naj strogo pazijo na razširjevalce neresničnih vestí, ki morejo vzeti prebivalstvu pogum in odporno silo ter vero v doseg častnega mira, ali ki trosijo lažnjive in neugodne trditve o naših gospodarskih razmerah. Tako razširjanje neosnovanih vestí se bo kaznovalo z globlo do 200 K. — Je v Avstriji tudi podobno in treba kaj ukreniti.

Koncentracija vojaških podpornih fondov. Vojno ministrstvo je uvedlo posebno akcijo, da se vojaška podpora akcija, ki ima sedaj nebroj večjih in manjših fondov — kolikor mogoče osredotoči in poenostavi. Za matico vseh ostalih podpornih skladov je določen največji dosedaj obstoječi „Vojno oskrbni sklad cesarja in kralja Karla“. Temu se priključijo najprej Krobotinov sklad (za častnike), soški sklad (za invalide, vdove in sirote soških armad) in sklad „Pucherna“ (za moštvo tehnične artiljerije in za munijske delavce). Pozneje se pridružijo Karlovemu fondu še ostale podporne akcije v kolikor jih vodijo vojaške oblasti.

Ljubljanska aprovizacija. Od nedelje 15. septembra naprej se dobi: a) na krušne izkaznice št. 49 kruh pri peku g. Posavcu, Rimska cesta št. 1. in moka pri g. Velkovrhu, Rimska cesta št. 3. (za III. okraj). b) Na krušne izkaznice št. 50 kruh pri peku Piškulinu, Sv. Petra cesta št. 3. in moka pri g. Zorcu, Dunajska cesta (za V. okraj).

Nahrbtniki dovoljeni. Prehranjevalni urad se je odločil znatno omiliti prepoved prometa z nahrbtniki in dovoliti nakupovanje živil v ome-

jenem obsegu. Dovoljeno bo prenašati krompir do 20 kg, dalje jajca in surovo maslo v manjših množinah. Pač pa ostane slej kot prej prepovedano prenašati moko, dokler ne ukinejo tudi to prepoved.

Odškodnina za vojne škode. Državni zakonik od 31. avgusta 1918 objavlja zakon o odškodnini za datjave v vojaške namene, oziroma za škode, ki so nastale vsled vojne. Ta zakon spopolnjuje določbe postavbe od 26. decembra 1912 o vojnih datjavah. Novi zakon priznava pravico do odškodnine v sledečih slučajih: 1. ako so bila uničena vsled vojaških ukrepov transportna sredstva ali druge premičnine; 2. ako je vojaška oblast vporabljala nepremičnine, jih poškodovala ali uničila, vendar samo v slučaju, da se ni zgodila poškodba, oziroma uničenje, vsled obstrreljevanja ali drugih bojnih akcij in 3. ako je vojna oblast ali po nje naročilu kaka druga oblast odtegnila kak predmet lastniku oziroma posestniku in ako je prišel ta predmet na ta način v sovražnikove roke. — Vlada sme dovoljevati predjume še predno je škoda uradno določena.

Cesarjeva podoba. V založbi c. kr. dvorne in državne tiskarne na Dunaju je izšel nov naklad svetlotiskanih podob cesarjevih v velikosti 53:72, ki veljajo za šole in urade po 5 K.

Vojaška vest. Sanitetni poročnik v rezervi Boris Slajmer 27. pp. je bil kot nesposoben za službo pri četni, a sposoben za lokalno službo upokojen.

Iz denarnih zavodov. Upravni svet Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani je imenoval sedanjega prokurista Frana Kovačiča za dirigenta-namestnika in Antona Lavrenčiča za prokurista podružnice v Trstu.

Grobovi. Iz Dobropolj nam poročajo, da je umrl tamkaj v svoji rojstni hiši g. Ivan Prijatelj, jeniški župnik. Mladega delavca je pobrala iz vinograda Gospodovega jetika, na kateri je dalje časa bolehal, šel pred šestimi tedni iskat zdravja v bolnico usmiljenih bratov v Kandijo, odtod prišel v svoj domači kraj, kjer mu je dne 10. t. m. upihnila neizprosna smrt luč življenja. Služboval je kot kaplan v Sodražici, na Jesenicah, v Trzinu in pri D. M. v Polju, nekaj let pa kot župnik na Jesenicah. Bil je blagega, tihega značaja, povsod ga hranijo v najboljšem spominu. Najljubše mu je bilo delo v šoli in spovednici, deloval pa je tudi na socialnem in političnem polju z lepimi uspehi. Pogreb bo v petek dne 13. t. m. na pokopališču v Dobropoljah. Dočakal je starost 39 l. — V Kropi je umrl dne 29. avg. Zupan Andrej, posestnik in izdelovatelj kovaških mehov, brat duh. svetnika Simona Zupana. — Dne 5. sept. je umrla gospa Frančiška Klinas, daleč znana posestnica in trgovka.

Po smrti odlikovan. Anton Kavčič iz Zagorja na Krasu, ki je padel pri Pavi, je bil po smrti odlikovan z veliko hrabrostno svetinjo.

Ukradena moka. Aprovizaciji v Knežaku je bilo na vlak ukradenih 26 vreč moke.

Zastopniki proletarijata izstopijo iz aprovizacijskih odborov? V seji delavskih zastopov v Trstu so sklenili, da glede na splošno aprovizacijske razmere izrekajo mnenje, da ne morejo več prenašati odgovornosti, izvirajoče iz udeležbe svojih zastopnikov v aprovizacijskih odborih in se obračajo zato do vodstva nemške socialistične stranke, naj skliče konferenco vseh soc. dem. strank v Avstriji v svrhu, da premoti ves aprovizacijski problem in sklene eventualno izstop socialistovskih zastopnikov.

Slovenska gimnazija v Trstu. Naučno ministrstvo je odredilo, da se osnujejo trije prvi gimnazijski razredi v Trstu.

Proti „nastavljanju“ pred trgovinami v Polju. Puljski trdnjavski komisar prepoveduje občinstvu nastavljanje pred trgovinami in proti s. c. kr. vojaško policijo. Prepoved in grožnja bi bili odveč, ako bi vsakdo dobil pravilno in gotovo svoj delež.

Slovenščina na Koroškem. „Slovenec“ poroča, da vpeljejo letos v četrtem razredu meščanske šole v Volšperku (Wolfsberg) na Koroškem obvezen pouk slovenščine. Učili se je bodo na teden po pet ur.

Pomanjkanje mesa v Beljaku. Aprovizacijski odsek v Beljaku je sklenil danes odstopiti, ako ne priskoči vlada hitro na pomoč z mesom in drugimi živili.

Cene za grozdje in vino v Trstu. Presojevalnica cen v Trstu je določila naslednje ravne cene za grozdje in vino istrskega pridelka leta 1918. Grozdje: trgatve na troške pridelavca, neprebrano, tehtanje na licu mesta. K 375 kg; vino: istrski pridelek, izvzeta so desertna vina, ki se prodajajo v steklenicah, iz proizvajalčeve kleti po K 60 — za stopnjo alkohola in hektoliter. Te cene veljajo tudi za vina, pridelane v tržaški spodnji okolici. Za trgovino z istrskim vinom na debelo in drobno ter za grozdje in vino, pridelano na Goriškem, v gornji tržaški okolici in na Krasu bodo ravne cene določene pozneje.

„Gutenberghaus“ v Celovcu. Koroški uradni list objavlja razglas, da je tiskarna „Gutenberghaus“ v Celovcu (Knoch in Bertschinger) likvidirala. Podjetje je kupila tiskarna „Tirolia“ v Inomestu. „Freie Stimmen“ bo pa tiskala Le-onova tiskarna.

Rekviriranje krme v Kanalski dolini. V Kanalski dolini se brezobzirno rekvirira seno, da je že neznosno. Tri leta so bili ljudje iz Kanalski dolini daleč z rodne grude, dvojno so morali prenašati vse grozote vojne in kljub temu se ravna z njimi, kot bi bili v sovražnikovi deželi. Mnenjič tebični se rekvirira. Nihče se ni bragal za to, imajo li vrniviši se begunci streho zase, hlev za živino, šupo za seno. Celo prav mali posestniki, ki imajo le nad 10 meterskih stotov sena in ga neobhodno potrebujejo za svojo žival, ga morajo oddati. Nasprotno pa je več hribov in planin, kjer niso sploh nič kosili, kjer se uničuje dragocena krma, ker se pač ne pokosi. Seveda, to je posest bogatinov. Tu se kvari krma kar na travniku, revežem pa rekvirirajo tistih par mrvic.

V škafi kropa je padla petletna Avrelija Vovk v Št. Rupertu pri Celovcu. Umrla je za opeklinami.

Pri kopanju utonil. V Dravi pri Mariboru je preteklo soboto utonil učitelj Franc Poljak, nadporočnik 26. str. p. Med kopanjem mu je oslabeło srce.

Drobiž.

Hussarek odstopi?

Berolin, 10. septembra. V poročilu o reviziji pogodbe zastran holmščine pravi „Voss. Ztg.“ med drugim, da Hussarek v kratkem odstopi, kljub nasprotnim vestem.

Pomorske paroplovne družbe.

Dunaj, 10. septembra. Vlada namerava v bližnji bodočnosti razpravljati z vojnimi zvezami pomorskih paroplovnih družb o tarifnih vprašanjih, o nabavi materiala in o zadevi osobja.

Jedro hrvatske krize.

Split, 10. septembra. „Nova Doba“ se bavi z bansko krizo in pravi, da to ni banska ampak hrvatska kriza, ker igra v njej oseba banova čisto postransko vlogo. Ban ni v sporu niti s saborsko večino, katere eksponent je, niti z ogrskim min. predsednikom, zato se razteza kriza na celo koalicijsko ali pa na Hrvaško, ker koalicijska predstavlja Hrvaško. Tu se gre za rešenje ogrsko-hrvatskih odnosov, to je del državne krize, katere najvažnejši del je jugoslovanska kriza. Ta spor ni mogel po politični poroki Wekerle-Tisza nikogar iznenaditi, ker obeh odnošaj h koaliciji niso nikoli temeljili na simpatijah ali na zaupanju, ampak na oportunistični toleranci, ki je edino možna, ker nagodba ni iskrena.

In če je tudi koalicijska v svojih uradnih izjavah krepko poudarjala svoj unionizem, jej v Budimpešti niso verjeli, ker se jim je tudi tam zdelo nemogoče, da bi hrvaška večina ne delala za hrvaške, ampak za ogrske namene. Ta vzajemna neiskrenost, ki so jo na Ogrskem na tihem metali v isto košaro s Trumbičevimi izjavami, oficijelno pa jej verjeli, je mogla služiti za bazo le tako dolgo, da je prišlo vprašanje o Bosni-Hercegovini na dnevni red. Madžari so si hoteli zagurati Bosno kot most na Balkan. Zato je prišlo do krize. Hrvati so izjavili „Non possumus“ (Ne moremo). V tem odgovoru je jedro vsega. (Tako tolmači sedajno krizo na Hrvatskem „Nova Doba“. Op. ured.)

Hertling še ostane

Berolin, 10. sept. Vesti, ki jih širijo nekateri listi, češ, državni kancler Hertling misli odstopiti in Erzberger in Scheidemann nameravata vstopiti v kabinet, so neresnične.

Berolin, 10. septembra. Baj iz dunajskega vira prihajajoča govorica o skorajšnji krizi v nemški vladi je izzvala javno razpravo o vladi Hertlinga. Ponavljajo se že znana namigavanja. Grofa Hertlinga regentstvo je le začasno; dognano je, da se umakne drugi vladi čim bo svet zrel za mir.

Čaščenje žurnalistov iz Nemčije.

Dunaj, 10. septembra. Župan je priredil zastopnikom tiska iz Nemčije pojedino. Družba so se udeležili ministrski predsednik, minister notranjih zadev, cesarski namestnik baron Bleyeben, predstojnik vojnega tiskovnega urada polkovnik Pysner-Bubna in zastopniki dunajskih listov.

Mihael Karolyi.

Budimpešta, 10. septembra. Grof Mihael Karolyi je tudi letos nameraval oditi v kopališče Kissingen, a nemški generalni konzul mu ni vidiral potnega lista.

Bombaž in svila iz Švice.

Dunaj, 9. septembra. Pred kratkim so sklenili s Švico pogodbo, da bomo dobili gotovo množino bombaža in svile iz Švice.

Delitev češke upravne komisije.

Praga, 10. septembra. V poučenih krogih zatrjujejo, da bo delitev deželne upravne komisije, na katero polagajo Nemci veliko važnost, izvršena v kakih 2 tednih.

Zvišanje krušnih racij na Nemškem.

Berolin, 10. septembra. S 1. oktobrom bodo v Nemčiji zvišali krušno racijo na staro višino. Delili bodo tudi po 200 gramov moke in 10% nadomestkov.

Konferenca v Derbyju.

Berolin, 10. septembra. Konferenca angleških delavcev v Derbyju ne odgovarja upom, katere so stavile nanjo. „Börsencourier“ pravi, da je preveč, zahtevati izpraznitev Belgije, preden je sklenjen mir.

Od Bagdada do Bakuja.

Moskva, 8. septembra. Listi pišejo, da so Angleži velik del čet prepeljali z bagdadske na kaspisko fronto.

Državni zbor.

Finančni odsek poslanske zbornice.

Dunaj, 10. septembra. Popoldne se je stal finančni odsek poslanske zbornice. Opozicija je bila skoro polnoštevilno zastopana.

Posl. Mastalka, ki je danes prišel k seji, je izjavil, da je definitivno njegov sklep, odložitev mandata.

Ob četrt na pet pridejo v dvorano ministra Hussarek, Wimmer in člani komisije. Načelnik Löwenstein poziva poslance, naj expeditivno rešijo predloge. Poslanec Jaro predlaga, da bi postavili zvišanje krušnih cen na dnevni red. Posl. Teufel obstruira in predlaga zaključitev seje, dokler ne pride vlada z novim finančnim načrtom. Po debati se je odsek začel posvetovati. Vsi govorniki so proti novim davkom in zahtevajo generalni načrt za ureditev davkov.

Min. pred. Hussarek je izjavil, da je prvi cilj pokriti potom davčnih zakonov 19 milijard primanjkljaja.

Finančni minister Wimmer je povedal, da današnji predlogi za pokritje primanjkljaja ne zadostujejo. Treba jih torej dopolniti z drugimi. Zato predloži minister v kratkem nov kompleks.

Komisija za vojno gospodarstvo.

Dunaj, 10. septembra. Pod predsedstvom posl. Seitz se je posvetovala komisija za vojno gospodarstvo o oblačenju ljudstva. Pokazalo se je, da velike trgovine ne morejo dobivati blaga, če nimajo v svoji službi žida, ki sleparskim potom dobavlja iz tvornic blago. Za blago ki je stalo prej 2 do 3 K se sedaj plačuje po 170 K. Odtod današnje razmere.

Češki svaz.

Dunaj, 10. septembra. Predsedstvo češkega svaza je redigiralo izjavo, ki bo podana v imenu češkega svaza v seji finančnega odseka.

Poljski klub.

Krakov, 9. septembra. Parlamentarna komisija poljskega kluba je zkorovala pod predsedstvom načelnika klubovega dr. Tertila in se posvetovala o splošnem položaju. Sklenili so, da bodo glasovali v finančnem odseku za vladne predloge, če tudi plenum privoli, in če bo vlada izpolnila svoje obljube.

Krakov, 10. septembra. Načelstvo poljskega kluba javlja, da je načelnik kluba dr. Tertil sklical za četrtek dopoldne sejo poljskega kluba. Prihodnji teden se bodo v Krakovu vršile seje gospodarskih odsekov poljskega kluba in parlamentarnega odseka.

Sodba o Burianovem govoru.

Dunaj, 10. septembra. V parlamentarnih krogih razmotirajo o včerajšnjem govoru ministra za zunanje zadeve grofa Buriana pri pojedini nemških časnikarjev in sodijo o njem zelo ugodno. Nekateri upajo, da je govor pripraven povod za izmeno misli. Kar pa se tiče želje glede zborovanja delegacij, se čuje, da namerava Burian najprej predsedstvo in posamezne člane delegacij informirati o stanju zunanjih zadev.

Širom sveta.

Blagajna z 58.000 K ukradena. V Vrhovcah pri Pragi je bila ukradena v neki hiši na neznan način blagajna z 58.000 K.

38.000 malih obrtnikov ustavilo obrat. Ogrski trgovinski minister Sztrenyi je dal ukaz sestaviti statistiko o vplivu vojne na male obrtnike. Po poročilih, ki jih je dosedaj prejel, je moralo 38.000 malih obrtnikov zapreti svoje delavnice.

Vljudnost na železnici. Neka ameriška železnika družba je priložila voznemu redu sledeči pouk o obvešanju z ljudmi in o prednostih vljudnosti. Ta železnica veruje v vljudnost. Pričakuje od svojih višjih in nižjih uradnikov, da so vljudni povsod, s potniki kot med soboj. Tedaj bo tudi ona ravnala z uradniki vljudno. Vljudnost osvaja. Vljudnost blaži neprijetnosti in odstranjuje mala nasprotstva iz vsakdanjega življenja. Vljudnost je znak dobrega železničarja.

Dalmatinsko vino ne bo več rekviriralo vojaška oblast, kakor poroča „Nova Doba“ v Splitu. Do sedaj je večji del dalmatinskega vina rekvirirala vojaška oblast za mornarico. Sedaj pa ne dobiva moštvo več vina, ampak nadomestek v denarju. Govori se, da hoče vlada rekvirirati dalmatinsko vino za Nemčijo. Upamo, da preprečijo naši poslanci ta načrt.

Turška kultura. Ko so zapuščali Turki pred prodirajočimi Angleži mesto Bagdad, so zagali dragoceno bagdadsko orijentalno knjižnico, ki je imela 2753 arabskih rokopisov iz 7. do 9. stoletja.

Ptice selilke in vojna. V Švici so opazili naslednjo zanimivost: Ptice selilke, ki so letele na jug navadno nad južno Francijo, ozir. nad Tirolsko, so že jeseni l. 1916 letele nad Švico. Glavni del je letel čez Bodensko jezero, Zürich, Interlaken in severno Italijo. Nekdanja ptičja pota čez Vogeze in Argonski les so opuščena. Fronte in letala so ptice preplašile. Torej tudi ptice vedo že o grozotah, ki se vrše na zemlji in se jim izogibljajo.

Meso v Milanu. Kakor poročajo iz Lugana, bodo dobivali v Milanu od 1. septembra dalje na mesec po 250 gramov svežega in 450 gramov zmznjenega mesa.

Uvoz sukna iz Poljske. Da se vsaj deloma odpomore silnemu pomanjkanju sukna v Avstro-Ogrski, se je v Budimpešti ustanovil sindikat za uvoz sukna iz Poljske v vrednosti 50 milijonov kron. Od te množine suknene blaga naj dobi Avstrija 58, Ogrska pa 42 odstotkov.

Igranje v ogrski razredni loteriji je prepovedano. Ogrski kolektanti skušajo z vsemi sredstvi spečati srečke ogrske razredne loterije tudi na Slovenskem in se v doseg svojega namena poslužujejo celo zavrtkov z napačnimi naslovi. Občinstvo svarimo pred nakupom omenjenih srečk. Neprijetne posledice protipostavne nabave teh srečk so, da se srečke zaplenijo, morebitni dobitki zapadejo v korist države, poleg tega pa mnoga zamudna pota ter občutljive denarne kazni.

Zakaj se podražila sladkor? Zato ker bodo dobili delničarji „Češke industrijske družbe za sladkor“ tudi letos 15 odstotno dividendo. Sladkorja izdelujejo manj, zato pa tem več dividend. „N. F. P.“

Kos toaletnega mila 20 K! Na nakaznico za milo ne dobiš niti najpotrebnejše množine mila, zato se je milo zadnji čas v tihotapski kupčiji zelo podražilo in stane kos srednjeverstnega toaletnega mila že 20 K, pa ga še težko dobiš. Včasih je stalo tako malo 60 vin.

Jesensko sadje pod zaporo. Od dne 1. oktobra t. l. dalje bodo jabolka, hruške in slive pod zaporo in se te vrste sadja sploh ne bodo smele prosto prodajati, oziroma kupovati, marveč se v to svrhu ustanove po vseh deželah posebne nakupne organizacije. Po pošti bo dovoljeno pošiljati le do 20 kg navedenega sadja. Sadje bo pa zopet redkost.